

NORGES HØYESTERETT

Den 21. november 2006 avsa Høyesterett kjennelse i

HR-2006-01966-A, (sak nr. 2006/919), straffesak, anke,

Den offentlige påtalemyndighet (statsadvokat Erik Thronæs)

mot

A (advokat Erling O. Lyngtveit)

S T E M M E G I V N I N G :

- (1) Dommer **Rieber-Mohn**: Saken gjelder spørsmålet om rehabiliteringshensyn bør gi grunnlag for samfunnsstraff ved overtredelse i første rekke av straffelovens § 229 annet straffalternativ, jf. § 232.
- (2) Statsadvokatene i Nordland satte 29. mars 2005 A under tiltale blant annet for forbrytelse mot straffelovens § 229 annet straffalternativ, jf. § 232, der gjerningsbeskrivelsen i post I lød slik:

 **”Grunnlaget for tiltalen er følgende forhold:
 Natt til søndag 14. november 2004 i ---veien 3 i X i Y kommune, stakk han B i høyre hånd med en kniv slik at han fikk avkuttet en fingernerve samt halvt avkuttet begge bøyesener til pekefinger på høyre hånd. Skadene måtte sys, hvorpå han ble sykmeldt i mer enn to uker.”**
- (3) Han ble samtidig tiltalt for to trusler, en legemsfornærmelse, et bilbrukstyveri, et skadeverk, to mindre narkotikaforbrytelser, ett tilfelle av promillekjøring og kjøring uten førerkort.
- (4) Ved tilleggstiltale 10. november 2005 ble han tiltalt for tre nye trusler, et skadeverk, en legemsfornærmelse og noen andre mindre alvorlige forhold, alle forøvet høsten 2005.
- (5) Ofoten tingrett avsa 6. desember 2005 dom med slik domsslutning:

”1. A, f. 0.0.73, frifinnes for tilleggstiltalens punkt II c.

2. A dømmes for en overtredelse av straffeloven § 327, fire overtredelser av straffeloven § 227 første straffalternativ, to overtredelser av straffeloven § 228 første ledd, en overtredelse av straffeloven § 260 første ledd jf tredje ledd, en overtredelse av straffeloven § 291 første ledd jf annet ledd, en overtredelse av straffeloven § 391, en overtredelse av straffeloven § 162 første ledd, en overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første til tredje ledd jf § 22 første ledd, en overtredelse av vegtrafikkloven § 31 første ledd jf § 24 første ledd første punktum, en overtredelse av legemiddeloven § 31 annet ledd jf § 24 første ledd, en overtredelse av løsgjengerloven § 17, en overtredelse av straffeloven § 326 nr. 1 og en overtredelse av straffeloven § 326 nr 2; alt sammenholdt med straffeloven §§ 61, 62 første ledd og § 63 annet ledd, til en straff av samfunnsstraff i 180 timer med en gjennomføringstid på ett år, subsidiært seks måneder fengsel.

Ved eventuell soning av den subsidiære fengselsstraffen skal tre dager fratrekkes for utholdt varetekt.

3. A skal betale en ubetinget bot pålydende kroner 10.000,- subsidiært 15 dager fengsel.
4. A idømmes sperrefrist for førerrett for motorvogn for en periode på seks måneder.
5. A dømmes til å betale erstatning til --- Vertshus AS på til sammen kr 500,-.
6. A dømmes til å betale erstatning til D på til sammen kr 700,-.
7. A skal betale sakens omkostninger med kr 2.000,-."

- (6) Det alvorligste tiltalepunktet – overtredelsen av straffelovens § 229 annet straffalternativ, jf. § 232 – ble av tingretten nedsubsumert til uaktsom legemsbeskadigelse. Henvisningen i domsslutningen til straffelovens "§ 327" er en feilskrift for § 237.
- (7) Påtalemyndigheten anket over bevisvurderingen under skyldspørsmålet på det nevnte punkt, idet man fastholdt at det forelå en forsettlig legemsbeskadigelse som angitt i tiltalebeslutningen. Subsidiært anket påtalemyndigheten over straffutmålingen.
- (8) Den prinsipale anke ble henvist, og Hålogaland lagmannsrett avsa 4. mai 2006 dom med slik domsslutning:

- "1. A, født 0.0.1973, dømmes for en overtredelse av straffeloven § 229 annet straffalternativ, jf § 232, sammenholdt med de forhold som er rettskraftig avgjort ved Ofoten tingretts dom av 6. desember 2005 og straffeloven § 61, § 62 første ledd og § 63 annet ledd, til samfunnsstraff i 240 – tohundreogførti – timer, subsidiært 8 – åtte – måneders fengsel. Gjennomføringstiden er 1 – ett – år og 6 – seks – måneder. Ved eventuell soning av den subsidiære fengselsstraff fragår 3 – tre – dager for utholdt varetekt. I tillegg dømmes han til å betale en ubetinget bot stor kr 10.000 – titusen – kroner, subsidiært 15 – femten – dager fengsel.

2. Saksomkostninger idømmes ikke."

- (9) Dommen ble avsagt under dissens, idet de tre fagdommerne stemte for en straff av fengsel i 9 måneder, derav 90 dager betinget med en prøvetid på to år.
- (10) Påtalemyndigheten har anket dommen til Høyesterett og fastholdt at det bør utmåles en fengselsstraff som er dels ubetinget, dels betinget. Det er særlig vist til at de alvorligste

straffbare forhold som domfellelsen gjelder, er til hinder for dom på samfunnsstraff etter den praksis som Høyesterett har etablert. Den rehabiliteringssituasjon som foreligger, er ikke fast nok og kan ikke begrunne unntak fra den klare hovedregel om ubetinget fengselsstraff.

- (11) *Forsvareren* har særlig anført at det foreligger en ekstraordinær rehabiliteringssituasjon, ved at domfelte har vist sterk vilje til å bryte med sin tidligere livsførsel med rusmisbruk og kriminalitet. Det representerer intet brudd med Høyesteretts praksis å avsi dom på samfunnsstraff i denne saken.
- (12) *Jeg er kommet til* at anken må forkastes. Det er i første rekke den forsettlig legemsbeskadigelsen som etter Høyesteretts praksis med tyngde taler mot bruk av samfunnsstraff. Hendelsesforløpet har lagmannsretten beskrevet slik:

”Natt til søndag 14. november 2004 var tiltalte og fornærmede B på besøk hos C, som leide en leilighet hos sin søster. Alle tre drakk en god del alkohol mens de satt og snakket utover natta. Etter en stund foreslo tiltalte at han og C skulle bryte håndbak. Ifølge sistnevnte ble tiltalte opplødd da han vant brytekampen, men stemningen var fortsatt god idet tiltalte fikk en telefon og forlot stua. Da han kom tilbake igjen var han hissig og ville kjøre av sted. Han ba om å få bilnøklerne som C hadde tatt fra ham, og ble svært sint og aggressiv da ønsket ikke ble etterkommet. Han hentet derfor en stor kjøkkenkniv og gikk mot C med kniven mens han ropte at han skulle drepe ham.

Fornærmede B reiste seg opp og stilte seg ved siden av de to for å forsøke å roe ned tiltalte. Han snudde seg da mot fornærmede, svingte kniven mot ham, og påførte ham et kutt i håndflatesiden av høyre pekefinger. Kuttet blødde kraftig. C ble så redd som følge av opptrinnet, at han løp ut av huset og varslet søsteren og hennes kjæreste om at de måtte låse døren inn til deres del av boligen.”

- (13) Fornærmede ble samme dag innlagt på sykehus og operert for skjæresår i pekefingeren, med en avkuttet fingernerve og avkuttete bøyesener. Han ble sykmeldt i flere uker og har fortsatt noe mén etter skaden.
- (14) Det er en klar hovedregel at forsettlig legemsbeskadigelse skal møtes med en ubetinget fengselsstraff, og at dom på samfunnsstraff krever ekstraordinære forhold, jf. således Høyesteretts dom 25. oktober 2006 (HR-2006-01816-A), som gjaldt § 229 første straffalternativ, med videre henvisning til Rt. 2006 side 382. Det er i praksis også lagt til grunn at terskelen for å gi dom på samfunnsstraff blir høyere når straffelovens § 232 får anvendelse, jf. for eksempel Rt. 2004 side 1396. I foreliggende sak får det i tillegg betydning at domfellelsen gjelder en rekke andre straffbare forhold, derunder trusler og legemsfornærmelser, og at han er domfelt to ganger tidligere for volds- og voldspregede forbrytelser av mindre alvorlig karakter.
- (15) Domfelte har hatt en vanskelig oppvekst, med et konfliktfylt forhold særlig til moren. Han begynte allerede i barneårene å ruse seg. Det fortsatte han mer og mindre med til høsten 2005, da de sist registrerte forbrytelsene ble begått. Rusmisbruket har omfattet alkohol og ulike typer narkotiske stoffer, også amfetamin og heroin. I februar 2005 fikk han plass på Rus- og psykiatriposten ved Åsgård sykehus. Den behandlingskontakt han derved fikk, bidro til et gradvis minkende rusmisbruk, og etter høsten 2005 har han etter hva som er opplyst, ikke brukt rusmidler.
- (16) På dette tidspunkt fikk han også arbeid som snekker i et firma i Z, som eies av en venn. Han arbeider fortsatt i dette firmaet, og i personundersøkelse av 25. august 2006 uttaler

arbeidsgiveren at domfelte har vært en pliktoppfyllende arbeidstaker, og at han ikke har registrert noe rusmisbruk etter at domfelte begynte i arbeid.

- (17) I følge personundersøkelsen uttaler lensmannen i Y at ”han ser en radikal endring av personligheten hos siktede det siste året”. Videre heter det i personundersøkelsen: ”Etter lensmannens vurdering fremstår siktede som ærlig og troverdig i forhold til forståelsen av egen situasjon og at han har hatt en god rehabilitering. Lensmannen mener videre at siktede er kommet langt på stien mot et nytt og bedre liv”.
- (18) Av personundersøkelsen fremgår for øvrig at domfelte vegrer seg for å bruke medikamenter i den situasjon han nå befinner seg. Jeg oppfatter dette slik at han vil forsøke å holde seg rusfri ved egne krefter.
- (19) Som jeg tidligere har uttalt, er den klare hovedregelen at det skal idømmes ubetinget fengselsstraff i et tilfelle som det foreliggende. Men samfunnsstraff kan være aktuelt hvor sterke rehabiliteringshensyn gjør seg gjeldende. Den korte beskrivelse jeg har gitt av domfeltes bakgrunn og aktuelle situasjon, hvor han i et års tid har vært rusfri, i arbeid og med sterk motivasjon for å endre livsførsel, tilfredsstiller etter min mening det som kreves for å kunne idømme samfunnsstraff. Det er etter min mening ikke lenger grunnlag for å anta at domfelte ikke er i en ”klar rehabiliteringssituasjon”, som lagmannsrettens mindretall skrev i dommen fra mai i år. Den nyeste personundersøkelsen, som først forelå etter at påtalemyndighetens anke var tillatt fremmet for Høyesterett, bærer bud om en høyst reell rehabiliteringsfase i domfeltes liv, som i en årrekke har vært dominert av til dels tungt rusmisbruk og ikke ubetydelige straffbare handlinger. Når en person med slike belastninger, som kan føres tilbake til barne- og ungdomstid, i moden alder gjør en alvorlig anstrengelse for å komme inn i et ordnet og rusfritt liv, bør samfunnet om mulig komme vedkommende i møte, også ved at det strafferettslige reaksjonssystemet utnyttes i rehabiliteringsøyemed. I slike situasjoner kan etter omstendighetene samfunnsstraffens hovedsakelig individualpreventive begrunnelse få en egen mening.
- (20) Når jeg etter dette er kommet til at samfunnsstraff er en adekvat reaksjon, er begrunnelsen først og fremst forankret i den aktuelle situasjon domfelte befinner seg i. Hans vanskelige oppvekst har ikke egentyngde til å begrunne samfunnsstraff, jf. det som uttales i dommen i Rt. 2004 side 1016 avsnitt 11 og for så vidt også i Rt. 2006 side 382, jf. mindretallets votum. Men sammen med en klar rehabiliteringssituasjon, som i foreliggende sak, vil en traumatisk barndom og ungdom ikke være uten betydning. En slik bakgrunn vil kunne gjøre domfeltes endrede livsførsel enda mer troverdig.
- (21) Etter dette ser jeg ikke grunn til å endre det resultat lagmannsretten kom til.
- (22) Jeg stemmer for denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.

- (23) Dommer **Endresen:** Jeg er i det vesentlige og i resultatet enig med førstvoterende.
- (24) Dommer **Bruzelius:** Likeså.
- (25) Dommer **Oftedal Broch:** Likeså.
- (26) Dommer **Gussgard:** Likeså.
- (27) Etter stemmegivningen avsa Høyesterett denne

K J E N N E L S E :

Anken forkastes.